

TARINOITA TIELTÄ

Lukutaito
ovi osallisuuteen

LUKUTAITO- OVI OSALLISUUTEEN

VUOSIAIHEEN MATERIAALIT

■ LYHYTVIDEOT

- Isä lähti kalaan - lukutaitoa wichin kielellä
- Jotta ette unohda aymarán kieltä - raamatunkääntäjä Carlos Huaynocan tarina
- Chipaya - meidän ylpeytemme

■ LUKUTAITO - OVI

OSALLISUUTEEN (powerpoint-esitys)

■ TARINOITA TIeltÄ -VIHKO

■ IHMISENÄ ARVOKAS -HARTAUS

■ PIPLIA-LEHTI 1/2011

Tilaa puhelimitse **010 838 6500** tai
www.bible.fi/fi/seurakunnille/raamattusunnuntai

Toimituksista perimme 10 euron käsittelymaksun.

Piipiaseuran tämän vuoden aihe Lukutaito - ovi osallisuuteen tutustuttaa meidät lukutaitotyöhön erityisesti Argentiinassa ja Boliviassa. Näissä maissa asuu alkuperäiskansoja, joilla joko ei ole kirjoitettua äidinkieltä tai jotka eivät muusta syystä saa opetusta omalla äidinkielellään. Kouluopetus on usein järjestetty espanjaksi, joka on alkuperäiskansojen jäsenille vieras kieli. Monet heistä oppivatkin lukemaan omalla äidinkielellään vasta aikuisena, jos silloinkaan.

Argentiinan ja Bolivian Piipiaseurat tekevät työtä paikallisten kirkkojen kanssa Raamatun ja muun kirjallisuuden kääntämiseksi alkuperäiskansojen kielille. Käännöstyö on hidasta, ja edellyttää usein kielen aakkoston ja kirjoitusasun luomista. Ensimmäinen alkuperäiskielinen Raamattu Argentiinassa, wichinkielinen **Lhämtes tä Matchehen** (Oikeat sanat) julkaistiin vuonna 2002. Myös muille alkuperäiskielille on käännetty Uusi Testamentti tai ainakin osia siitä. Kuitenkin edelleen on monia kansoja, jotka eivät saa lukea eivätkä kuulla Raamatun sanaa omalla äidinkielellään - sydämen kielellä.

Tarinoita tieltä -vihko sisältää aineistoa myös raamattusunnuntain 1.5.2011 jumalanpalveluksen valmistamiseen sekä käytettäväksi erilaisten pienryhmien kokoontumisissa, seurakuntien tilaisuuksissa ja koulun uskontokasvatuksessa.

Piipiaseuran vuosiaiheeseen liittyvät materiaalit

Vuosiaiheeseen 'Lukutaito - ovi osallisuuteen' liittyy virikemateriaalia, joka on saatavissa ja käytettävissä koko vuoden. Materiaalit löydät helmikuusta 2011 lähtien kotisivuiltamme osoitteesta www.bible.fi/fi/seurakunnille/raamattusunnuntai

Siunattua Raamattusunnuntaita!

Suomen Piipiaseura

Lukutaito
ovi osallisuuteen

IHMISENÄ ARVOKAS+

Raamattu sunnuntai

SISÄLLYS

- 2 LUKUTAITO - OVI OSALLISUUTEEN**
- 4 RAAMATTUSUNNUNTAIIN JUMALANPALVELUS**
VIRIKEMATERIAALI
- 10 WICHIN KERTOMUSPERINNE**
LAUREANO SEGOVIAN KERTOMUS • JUUREMME, ESI-ISÄMME
- 12 PASTORI ENRIQUE**
- 16 ME OPIMME TARINOISTA**
- 18 RAAMATTUTYÖSKENTELYT • 3 RAAMATUN KERTOMUSTA**
LAPSILLE / NUORILLE / AIKUISILLE
- 24 PIPLIASEUROJEN TOIMINTA BOLIVIASSA JA ARGENTIINASSA**
TOIMINTA & PERUSTIEDOT
- 26 LUKUTAITOTYÖ KESKI-AFRIKAN TASAVALLASSA**
- 27 MAIDEN TIEDOT PÄHKINÄNKUORESSA**
ARGENTIINA, BOLIVIA, KESKI-AFRIKAN TASAVALLA

RAAMATTUSUNNUNTAI JUMALANPALVELUS

Vapunpäivänä 1.5.2011 vietetään raamattusunnuntaita, joka on Suomen Piiphiaseuran kolehtipyhä. Raamattusunnuntain aihe on Ylösnoukseen todistajia (Quasimodogeniti). Päivän evankeliumiteksti kertoo ilosta, joka valtasi opetuslapset, kun he kohtasivat ylösnoukseen Jeesuksen.

RAAMATUNTEKSTIT

Psalmi 116:1-9

1. lukukappale Sak. 8:6-8

2. lukukappale Ap.t. 3:12-20

EVANKELIUMI JOH. 21:1-14

Jeesus ilmestyi taas opetuslapsilleen, nyt Tiberiaanjärvellä. Se tapahtui näin:

Siellä olivat yhdessä Simon Pietari, Tuomas eli Didymos, Natanael Galilean Kaanasta, Sebedeuksen pojat ja kaksi muuta Jeesuksen opetuslasta. Simon Pietari sanoi: "Minä lähden kalaan." "Me tulemme mukaan", sanoivat toiset. He nousivat veneeseen ja lähtivät järvelle, mutta eivät saaneet sinä yönä mitään.

Aamun koittaessa Jeesus seiso i rannalla, mutta opetuslapset eivät tunteneet häntä. Jeesus huusi heille: "Kuulkaa, miehet! Onko teillä mitään syötävää?" "Ei ole", he vastasivat. Jeesus sanoi: "Heittäkää verkko veneen oikealle puolelle, niin saatte." He heittivät verkon, ja kalaa tuli niin paljon, etteivät he jaksaneet vetää verkkoa ylös. Silloin se opetuslapsi, joka oli Jeesukselle rakkain, sanoi Pietarille: "Se on Herra!" Kun Simon Pietari kuuli, että se oli Herra, hän kietaisi ylleen viittansa, jonka oli riisunut, ja hypäsi veteen. Muut opetuslapset tulivat veneellä ja vetivät kalojen täyttämää verkkoa perässään, sillä rantaan ei ollut paljonkaan matkaa, vain parisataa kyyrää.

Rannalle noustessaan opetuslapset näkivät, että siellä oli hiilloksella paistumassa kalaa sekä leipää. Jeesus sanoi heille: "Tuokaa tänne niitä kaloja, joita äsken saitte." Simon Pietari meni veneeseen ja veti verkon maihin. Se oli täynnä isoja kaloja, mutta vaikka kaloja oli paljon - kaikkiaan sataviisikymmentäkolme - verkko ei revennyt.

Jeesus sanoi: "Tulkaa syömään." Kukaan opetuslapsista ei rojhennut kysyä: "Kuka sinä olet?", sillä he tiesivät, että se oli Herra. Jeesus tuli, otti leivän ja antoi heille, samoin hän antoi kalaa. Tämä oli jo kolmas kerta, kun Jeesus kuolleista noustuaan ilmestyi opetuslapsilleen.

VIRSIEHDOTUKSIA (KIRKKOKÄSIKIRJA)

Alkuvirsiä

- 89** Nyt herää yöstä, henkeni
265 Jeesus armon soi
449 Monin kielin keskeltämme

Päivän virsiä

- 513** Jeesus, sinä huomaat
104 Pilvimuurista valo välähtää
419 Soi, riemuviesti Jumalan

Virsiehdotus kokonaisuudeksi

- Alkuvirsi **449** Monin kielin keskeltämme
Kiitosvirsi **334:5-8** Armon lapset riemuitkaa
(Kiitos olkoon Jumalan)
Päivän virsi **104** Pilvimuurista valo välähtää
Uhrivirsi **513** Jeesus, sinä huomaat
Loppuvirsi **272:5** Oi Jeesus, auttaja
(Nyt kaikki laulakaa)

ESIRUKOUS

Pyhä Jumala, rakas taivaallinen Isämme.
Me kiitämme sinua sanastasi, jossa saamme kuulla äänesi.
Siunaa kristittyjä ja kirkkoasi kaikkialla maailmassa.
Anna meidän löytää yhteyksin Sinuun ja toisiimme
sanasi kautta.

Herra, Sinä olet luonut meidät ihmiset
ja kaiken, mitä maa päällään kantaa.
Auta meitä näkemään kaikki ihmiset arvokkaina,
jotta oppisimme arvostamaan erilaisuutta,
ja kunnioittamaan toistemme tapoja ja kulttuureja.
Anna meidän elää niin,
ettei kukaan joudu alistetuksi eikä hyväksikäytetyksi.

Jumala, anna Pyhän Henkesi vaikuttaa maailmassa,
niin että me osaisimme elää sovussa keskenämme.
Kutsu työhösi ihmisiä, jotta sanasi saavuttaisi
myös ne, jotka eivät ole vielä
kuulleet evankeliumia.
Me rukoilemme raamattulähetystyön
puolesta, jotta kaikki maailman ihmiset
saisivat kuulla ja lukea
evankeliumia omalla äidinkielellään.

Herra, Sinä olet luvannut olla
kanssamme kaikki päivät
maailman loppuun asti.
Me luotamme lupaukseesi
ja jätämme itsemme, toisemme
ja yhteiset asiamme
Sinun rakastaviin käsiisi.

Aamen.

KOLEHTIESITTELY

LYHYT VERSIO

Tämän pyhän kolehti kannetaan Suomen Pipliaseuran kautta lukutaitotyöhön Etelä-Amerikassa ja Keski-Afrikan tasavallassa. Lukutaitotyön tavoitteena on, että myös alkuperäiskansojen jäsenet näissä maissa saisivat kouluissa opetusta omalla äidinkielellään – sydämen kielellä. Jumala siunatkoon lahjanne.

PITKÄ VERSIO

Tämän pyhän kolehti kannetaan Suomen Pipliaseuran kautta lukutaitotyöhön Etelä-Amerikassa ja Keski-Afrikan tasavallassa. Näiden maiden pipliaseurat tekevät työtä yhdessä paikallisten kirkkojen kanssa, jotta myös alkuperäiskansojen jäsenillä olisi mahdollisuus oppia koulussa lukemaan ja kirjoittamaan omalla äidinkielellään – sydämen kielellä.

Oma kieli vahvistaa sekä yksilön että koko kansan itse-tuntoa. Raamatun sanoma on, että jokainen ihminen on Jumalan silmissä arvokas, Hänen luomanaan yksilönä. Pipliaseurojen työn tavoitteena on, että jokainen ihminen saa lukea Raamatun sanaa omalla äidinkielellään ja tuntea siten itsensä sekä oman kansansa ja kielensä arvokkaiksi. Jumala siunatkoon lahjanne.

KOLEHDIN SIUNAAMINEN

Jumala, elämän ja kaiken me olemme saaneet sinulta lahjaksi. Siunaa lahja, jonka olemme keränneet ja anna sen koitua Suomen Pipliaseuran työn hyväksi. Amen.

Kuin vastasyntyneet

Pääsiäisen jälkeinen aika on täynnä hämmennystä ja iloista ihmettelyä. Asiat kääntyvät muuksi kuin miltä ne ensin näyttävät. Usko ottaa tapahtuneen vastaan ja järki tulee hiitaasti perässä.

Pääsiäisen tapahtumien, tyhjän haudan hämmentämät opetuslapset palaavat siihen alkuun, missä he olivat ennen Jeesuksen kutsua, Tiberiaan järven kalastajiksi. Ylösnousut tuntemattomassa hahmossa ilmestyy kalastajille. Hän tekee perustavan kysymyksen: "Onko teillä mitään syötävää?" Hän ei tarkoita pelkästään ruokaa, vaan elämän mielekkyyttä ja tarkoitusta, sillä ihminen ei elä ainoastaan leivästä.

Miehet myöntävät, ettei heillä ole mitään. He ovat kuin maailmaan heitettyjä vastasyntyneitä, ilman huolehtijaa. Tuntematon Ylösnousut antaa ammattikalastajille ohjeen: "Oikealta puolelta saatte". Järisyttävä kalansaalis avaa heidän silmänsä. "Se on Herra". Lopulta Jeesus kutsuu heidät nuotiolle: "Tulkaa syömään!"

Mistä tämä kertomus puhuu meille? Opetuslapset saivat opetella sitä, mitä on Ylösnousseseen Jeesuksen läsnäolo heidän keskellään. Salatulla tavalla hän ohjaa heitä. Opetuslapset kyllä heittivät verkot, mutta Jeesuksen sanat, ohje ja rohkaisu tuottivat saaliin. Samalla tavoin tapahtuu ihmisten kalastajille, jotka tavoittavat Jumalan valtakuntaan uusia ihmisiä. Rohkaisu ja ohje siihen tulee seurakunnan Herralta. Ilman Häntä kirkon työ on tyhjän pyytämistä - "Ilman minua te ette voi mitään tehdä."

Tämän päivän seurakuntatyössä on turhautumisen aiheita; erilaiset kyselyt ja kokoukset täyttävät viikon. Työntekijät eivät toistensa tapaamisilta tule tavanneeksi seurakuntalaisia, elleivät pidä siitä erityistä huolta. Ehkä jonain hetkenä kysyt kaiken tarkoitusta. Samalla Ylösnousut kysyy: "Onko sinulla syötävää?" Jeesus ohjaa aina perusasi- an äärelle, ihmisten tavoittamiseen. Seurakuntatyö jää hedelmättömäksi, ellei siinä ole Jeesus mukana. Hän ei vaadi vaan varustaa. Hän kutsuu syömään. "Jeesus tuli, otti leivän ja antoi heille, samoin hän antoi kalaa."

Jos kristittyjen ehtoollinen perustuisi pelkästään Johanneksen evankeliumiin, se koostuisi varmaankin leivästä ja kalasta. Niillähän Jeesus ruokki tuhansia. Leipä on leivottu jauhetuista siemenistä, joissa on uuden elämän alku. Näin leipä tulee syöjässään uudeksi elämäksi, joka kasvaa ylösnousemuksen hedelmää.

Kala oli ensimmäisille kristityille merkki: he lukivat kreikan kalaa tarkoittavasta sanasta "Jeesus Kristus Jumalan Poika". Suomen Pipliaseuran merkissä on kala ja samalla kreikan aakkosten a-kirjain. Jeesus tulee meitä lähelle ja vastaanotettavaksi sanassaan, Raamatussa. Kun Jeesus kutsuu "tulkaa syömään", hän kutsuu ottamaan vastaan itsensä ehtoollisessa ja Raamatun sanassa. Niiden kautta Jeesus tulee osaksi uskoa ja elämää. Teemme hänen tekojaan, hän vaikuttaa kauttamme kutsuen aina uusia ihmisiä

yhteyteensä. Pipliaseurat kääntävät Raamattua aina uusille kielille ja levittävät sitä eri kansojen keskuuteen. Näin voi toteutua Sakarian kirjan näky: "Vielä minä pelastan oman kansani auringonnousun ja auringonlaskun maista." (Sak. 8:7).

PEKKA SÄRKIÖ, KESKI-LAHDEN KIRKKOHERRA, TEOL. TRI
SPS:N PUHEENJOHTAJA

Ylösnousseseen todistajat

Nuotion lieskat lämmittävät ja valaisevat tummenevaa kesäiltaa. Tikun päässä paistuu makkara. Parikymmentä nuorta istuu iltaa järven rannalla. Yhdessä lauletaan nuorten veisuja kitaran säestyksellä, syödään makkaraa ja nautitaan kauniista kesäillasta. Tunnelma jää muistoihin pitkäksi aikaa. Ainakin minulle oman rippikouluni yksi vaikuttavimmista hetkistä on ollut nuotion ääressä istuminen ja laulamisen.

Myös opetuslapsille Jeesuksen kohtaaminen nuotiotalon ääressä on varmasti ollut hetki, joka ei unohtunut heidän mielestään milloinkaan. Tuota hetkeä heistä jokainen on todennäköisesti elänyt mielessään monta kertaa uudelleen ja pohtinut, mitä todella tapahtui. Väsyneet opetuslapset olivat palaamassa epäonniselta kalastusreissulta. Lähelle rantaa tultuaan he kuulivat miehen huutavan heille ja kysyvän, onko heillä ruokaa. "Ei, ei meillä ole ruokaa edes itsellemme saatikka sitten vieraille jaettavaksi." Vieras mies ei kuitenkaan lähtenyt pois, vaan antoi miehille neuvon heittää verkot veneen oikealle puolelle. Neuvo tuotti tulosta, ja silloin he tunnistivat miehen: Hän oli heidän rakas Herransa. Yön tuoma pettymys, väsymys ja turhautuneisuus vaihtuivat hetkessä jälleennäkemisen riemuun. Pietari ei malttanut odottaa veneen rantautumista, vaan lähti juoksemaan Jeesuksen luo. Päästyään rannalle, Jeesus pyysi, että opetuslapset toisivat kalaa paistumaan ja kutsui sitten miehet syömään. Voi vain kuvitella, miltä opetuslapsista tuntui tuo hetki. Heidän kaipaamansa opettaja oli heidän luonaan ja he saivat nauttia hyvää ruokaa nuotion lämmössä aamun sarastaessa. Olo oli varmasti kiitollinen, tyytyväinen ja levollinen.

Tuo nuotiolla vietetty hetki oli kolmas kerta, kun Jeesus ilmestyi opetuslapsilleen kuolemansa jälkeen. Opetuslapset olivat siis jo nähneet Jeesuksen ylösnoussena. He eivät enää olleet peloissaan lukittujen ovien takana eivätkä pelästyneet nähdessään Jeesuksen rannalla. Mutta millä tavoin he mahtoivat ymmärtää Jeesuksen ylösnousemuksen? Ylösnousemus ei ollut mikään tavanomainen asia. Se oli ihmeistä suurin, ja ihmeet herättävät meissä monenlaisia ajatuksia.

Mietimme, voiko tapahtunut olla totta, entä jos vain

kuvittelen. Voiko jotakin näin erikoista tapahtua, miten se on mahdollista? Tällaisia mietteitä opetuslapset todennäköisesti pohtivat Jeesuksen ilmestymisten jälkeen, aivan kuten me tämän päivän ihmiset pohdimme ylösnousemusihmeen ja muiden ihmeellisten asioiden äärellä. Opetuslapset uskoivat Jeesuksen ylösnousemukseen. Nyt oli käynyt toteen Jeesukseen aiemmat puheet kuoleman voittamisesta. He olivat saaneet rohkeuden lähteä lukittujen ovien takaa ulos maailmaan. Heistä oli tullut ylösnousseseen todistajia, ja tätä sanomaa he lähtivät viemään eteenpäin niin Jerusalemiin kuin sen ulkopuolellekin.

Ylösnousseseen todistajiksi kutsutaan myös meitä tämän päivän ihmisiä. Miten ja millä tavoin voimme viedä sanomaa eteenpäin? Arjen keskellä voi tuntua vieraalta alkaa puhua uskosta tai ylösnousemuksesta. Helpompaa on todistaa Jeesuksesta teoilla jokapäiväisessä elämässä. Tietenkin on tilanteita, joissa on luontevaa puhua omasta uskosta, mutta niissä tilanteissa, joissa sanoin on vaikea kertoa, annetaan tekojen puhua puolestamme.

Teoissamme ja valinnoissamme tulisi näkyä kristillinen rakkaus, joka kumpuaa Jumalan rakkaudesta. Arkipäiväisessä elämässä ja ihmisten kohtaamisessa Jumalan rakkaus tulee esiin ja se leviää ihmiseltä toiselle. Sanoin ja teoin kristinuskon ytimeen kuuluva sanoma Jeesuksen ylösnousemuksesta ja synninsovituksesta tavoittaa uusia ihmisiä ja vahvistaa jo sanomasta kuulleiden uskoa.

Uskon vahvistusta tarvitsee itse kukin. Jumalan sanan kuuleminen ja lukeminen tekevät hyvää. Tuntuu myös hyvältä, kun toiset kohtaavat ja kohtelevat sinua hyvin. Voimme myös hakeutua paikkoihin, joissa saamme hiljentyä ja rauhoittua arjen kiireen keskellä. Messu, hartaushetki, kirkkokonsertti, retiriitti tai viikonloppuleiri ovat esimerkiksi tilaisuuksia, joissa on hyvä mahdollisuus pysähtyä ja kuunnella omaa sisintään. Näihin hetkiin kätkeytyy myös mahdollisuus kohdata Jumala. Emme saata nähdä häntä omin silmin, mutta voimme tuntea hänet.

Jeesus lupasi seuraajilleen, että hän on siellä, missä kaksi tai kolme on koolla hänen nimessään. Hän on myös läsnä siellä, missä yksinäinen ihminen lausuu rukouksen tai huokaa vaikeuksien keskellä. On lohdullista, että hän on keskellämme siunaten, auttaen ja kutsuen seuraansa.

Hänen kutsunsa voi johtaa myös nuotion ääreen, yhteiselle aterialle, laulutuokioon, hiljaiseen oleskeluun tai mielenkiintoiseen keskusteluun. Tuollainen levollinen hetki tekee kenelle tahansa hyvää, ja se jää muistoihin pitkäksi aikaa.

ANU RISTIMÄKI
PASTORI

Hartaus 1. sunnuntai pääsiäisestä

Kaloja ja ihmisiä

”Mitäs ne Jeesuksen opetuslapset tekivät, kun niillä ei ollut muuta tekemistä?” Mietin asiaa hetken ja kysyjän tuntien vastasin varovasti: ”Menivät kalaan.” ”Aivan, oikea vastaus. No milloinkas me lähdetään?” Tuollaisen keskustelun kävin ystäväni kanssa, joka harrastaa kalastusta, kuten minäkin.

Raamattusunnuntain evankeliumitekstissä (Joh. 21: 1 - 14) kerrotaan Jeesuksen opetuslasten elämästä sen jälkeen, kun Jeesus oli ristiinnaulittu. Pietari, ammatiltaan kalastaja, päätti lähteä kalaan. Hän sai seuraan Tuomakselta, Natanaelistalta, Sebedeuksen pojista ja kahdesta muusta Jeesuksen opetuslapsista. Vaikka miehistöä oli riittävästi, kalaa ei tullut koko yönä. Aamulla, kun kalastusseurue oli palaamassa rantaan, siellä seisoskeleva muukalainen huusi heille: ”Kuulkaa, miehet! Onko teillä mitään syötävää?” Tuo kysymys on kalamiehelle kova pala, kun kalaa on pyydetty eikä Ahti ole suonut antejaan. Kalastajien vastaus oli lyhyt ja ytimekäs: ”Ei ole.” Muukalainen neuvoi kalamiehiä: ”Heittäkää verkko veneen oikealle puolelle, niin saatte.” Jostakin syystä muukalaisen neuvoa noudatettiin, ja saalis oli niin mahtava, että verkkoa ei jaksettu vetää veneeseen.

Kalastukseen liittyy vasta-alkajan tuuri. Olen kuullut kertomuksen naisesta, joka sai heti ensimmäisellä vetouistelukerrallaan 15-kiloisen merilohen. Hänen miehensä oli koko ikänsä tavoitellut suurta lohta ulkomaita myöten, sitä koskaan saamatta. Miestä oli kuulemma kummastuttanut tapauksessa erityisesti se, että hänen vaimonsa oli ojentanut vavan kymmenen minuuttia kalaa väsyttämään ja pyytänyt miestä hoitamaan homman loppuun. Hänen mielenkiintonsa kalastukseen lopahti, ennen kuin kala oli edes väsytetty.

Toinen kuulemani kertomus vasta-alkajan tuurista liittyy mieheen, joka halusi kokeilla koskikalastusta vuokraamallaan kevyehkällä virvelisetillä. Kävi niin, että vieheeseen napasi melkein välittömästi todella suuri kala. Kevyet välineet eivät kuitenkaan kestäneet, ja suursaalinen meni menojaan. Tilannetta todistaneilla ”ammattilaisilla” oli hauskaa: ”Tullakin

nyt tänne pyydystämään lohta noilla taidoilla ja ennen kaikkea tuollaisilla rimpulavehkeillä”. Mies meni heti vuokraamaan tukevamman setin ja ilmestyi äskeiselle kalapaikalleen. Ei aikaakaan, kun miehellä oli siimanpäässä edellistäkin suurempi vonkale. Tarina ei kerro, tarvittiinko auttajia, että suurkala saatiin rannalle, mutta se onnistui joka tapauksessa. Tällaista tarinaa kuulee kerrottavan ainakin Kotkassa ja Oulaisissa, missä merilohta voi pyytää vapavälinein.

Pietaria ja muita verkkokalastajia neuvonut muukalainen tunnistettiin Jeesukseksi valtavan kalansaaliin tähden. Herrallamme saattoi olla hauskaa, kun hän neuvoi opetuslapsiaan. Hän tiesi heidät ammattikalastajiksi ja oli perillä heidän ammattiylpeydestään ja -taidostaan. Yön kalastettuaan apeat opetuslapset noudattivat muukalaisen outoa neuvoa, ja se kannatti.

Rannalla kalastusneuvoja Jeesus odotti kalastajia ruoka valmiina. Vastapyydystettyjä kaloja oli nyt runsaasti lisää paistettaviksi: yhteensä 153 kappaletta. Saman verran tunnettiin tuona aikana maailman kansoja. Monet kansat odottavat vielä sanomaa Jeesuksesta kuultavaksi ja luettavaksi omalla kielellään. Raamattu käännettiin Suomen kielelle noin 500 vuotta sitten. Suomen Piipliaseuran vuosiaihe on ”Lukutaito - avain osallisuuteen”, ja se kertoo lukutaidon merkityksestä. Tukiesamme raamatunkäännöstyötä ja lukutaitokampanjaa heitämme verkkomme pyytämään ihmisiä Kristuksen osallisuuteen.

Laulu: Jaakko Löytty, Kala-Pekka

Rukous: Kiitos Jeesus siitä, että kohtaat meidät arkielämän keskellä. Kiitos, että Pietarin lailla kelpaamme syntisyydestämme huolimatta palvelukseesi. Kiitos, että Pyhä Henkesi tekee meistä syntisistä ihmisistä Sinun opetuslapsiasi ja ihmisten kalastajia. Kiitos, että ruokit meitä Sanallasi ja sakramenteillasi.

Aamen.

JARI SAVANAINEN
PASTORI

WICHÍ-KANSAN KERTOMUSPERINNE

Wichít ovat yksi Etelä-Amerikan alkuperäiskansoista. He asuvat Pohjois-Agentiinassa lähellä Bolivian ja Paraguayan rajaa ja saavat yhä osan toimeentulostaan keräilystä, metsästyksestä ja kalastuksesta. Wichí-kulttuuriin kuuluu yhteisöllisyys, elämä suurperheissä ja sopusointu luonnon kanssa.

Wicheille oma kieli on hyvin tärkeä, samoin kuin maa-alueet, joilla he ovat perinteisesti asuneet ja harjoittaneet perinteisiä elinkeinojaan. Maanomistuksesta on syntynyt kiistoja, kun espanjalaisten jälkeläiset 'criollos' - kuten wichít heitä kutsuvat - ovat merkinneet maa-alueita omiin nimiinsä. Näin he ovat estäneet wichien liikkumisen heille perinteisillä alueilla. Samalla, kun wichien liikkumisalueita on rajoitettu, myös riistaeläimien määrä alueilla on vähentynyt. Wichien, kuten monien alkuperäiskansojen, kulttuuriin kuuluu keskeisesti kerronnan perinne. Opettaja **Laureano Segovia** alkoi 1980-luvulla kerätä kansansa perinnettä ja vanhoja tarinoita. Hänen aloitteestaan valmistuivat ensimmäiset wichinkieliset kirjat.

”Kaikki työni alkoi siitä kun näin criollojen (= valkoisten) tulevan kyläämme. He sanoivat: maa kuuluu meille, ei teille! Mietin hämmentyneenä, mitä voimme tehdä. Emme osaa juuri kirjoittaa, emmekä lukea. Minulle nousi suuri huoli kulttuurimme, historianamme ja tarinoittemme säilymisestä. Itse osasin kirjoittaa, joten aloin kiertää kyliä ja puhutin vanhuksia. Kirjoitin ylös wichí-kylien historiaa, perinnetietoa ja tarinoita.”, kertoo Laureano Segovia.

Seuraava tarina on Laureano Segovian kirjasta **Nuestros raices, nuestros antepasados** (suom. Juuremme, esi-isämme). Tarina kertoo, miten wichien elämä muuttui, kun valkoiset saapuivat heidän maahansa.

Maassamme oli asiat hyvin, kunnes espanjankieliset valkoiset tulivat ▶ kirjasta Laureano Segovia:

Lhatetsel - Nuestros raices, nuestros antepasados (suom. Tarja Valtonen, SPS)

Kerron asioista, joita isäni on kertonut puolestaan minulle. Hän kertoi, että kauan sitten maassamme oli oikein hyvä asua. Meillä oli yllin kyllin kaikkea, kuten esimerkiksi riistaeläimiä metsissä. Ihmiset keräsivät ravintonsa metsistä eikä ollut nälkää. Kun mies lähti aamulla metsälle, hän saattoi palata jo päiväsaikaan kotiin kantaen mukanaan saalista syötäväksi perheelle. Silloin metsissä oli myös runsaammin eläimiä kuin tänä päivänä. Ihmiset lähtivät keräilemään ravintoaan ja metsästäämään hyvillä mielin ja palasivat aina koteihinsa tyytyväisinä, koska olivat löytäneet sitä, mitä olivat menneet hakemaan. Myös iguaaneja oli paljon enemmän

kuin nykyään. Nykyisin vaikka mies lähtee aamulla metsälle etsimään ravintoa, voi olla, että hän palaa myöhään illalla eikä ole löytänyt yhtään mitään kotiin tuotavaksi. Tämä on aivan totta. Ihmisille ei riitä ravintoa ja he näkevät nälkää.

Nykyisin myös teemme omat viljelyksemme ja kasvi- maamme, työstämme maata. Siinä on paljon työtä, mutta meidän on kasvatettava itse ruokaamme, sillä metsissä ei ole enää niin paljon riistaa. Espanjankieliset valkoiset tulevat meidän koteihimme, eikä se, mitä me teemme ja miten elämme, ole heille mieleen.

Minä olen nähnyt tämän ajan, kun olin vielä nuorukainen, ja kerron näistä asioista juuri sen vuoksi. Espanjankieliset tulivat koteihimme ja kyliimme, ja he katselivat meitä ja sitä, mitä teemme. He sanoivat, että he ovat osittain näiden maiden isäntiä. Sitten he aitasivat maa-alueitamme. Kyllä, näin he tekivät. Sitten he isännöivät näitä maa-alueita, ja jos he näkivät meitä keräilemässä ja metsästämässä näillä alueilla, he vihastuivat ja joskus tappoivat meitä. Ja minä näin, että meillä ei ollut enää hyvä olla kodeissamme. Espanjankieliset omivat maa-alueet itsellensä. Silloin myös me kävimme heitä vastaan. Tämä oli meidän syntimme.

Entisinä aikoina espanjankieliset aiheuttivat meille monia harmeja. He myös tappoivat meitä. Jos heiltä puuttui jokin kodistaan eivätkä he saaneet sitä meiltä, he saattoivat tappa sen vuoksi tai vielä mitättömämmän asian kuten vaikkapa lusikan vuoksi. Me wichít emme olleet heidän silmissään minäkään arvoisia.

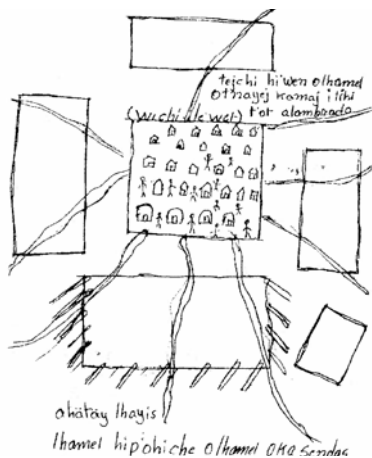
Sitten tuli aika, jolloin kansamme sai tarpeekseen. Mitä tahansa espanjankieliset tekivät, kansamme alkoi antaa heille samalla mitalla takaisin. Jos espanjankieliset tappoivat jonkun, myös wichít tappoivat jonkun heistä. Myös wichít ilmaisivat näin vihansa. He eivät olleet unohtaneet eivätkä he hyväksyneet vääryyksiä, joita he olivat joutuneet kestämään.

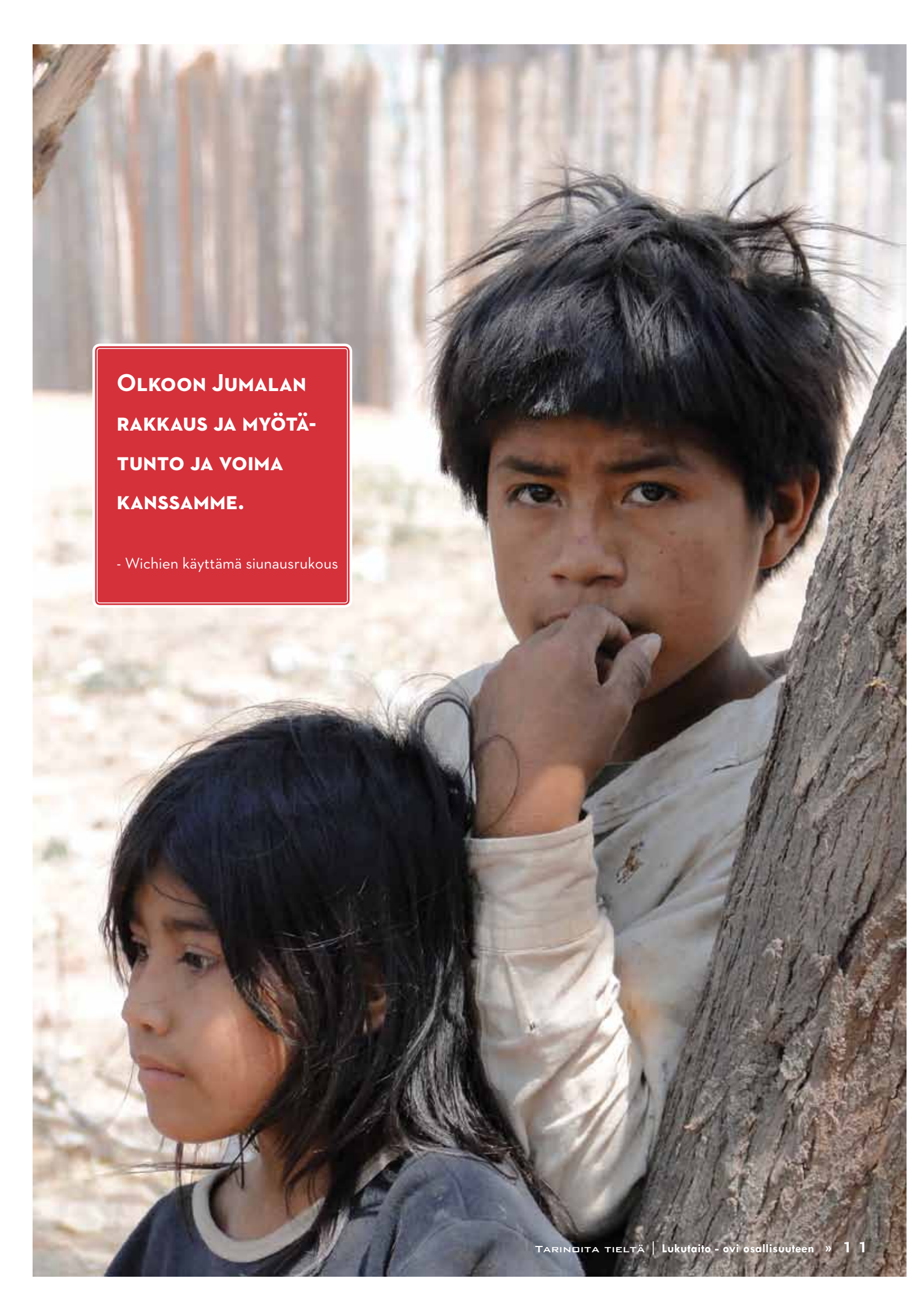
Totta, niinä aikoina sitten myös espanjankieliset alkoivat pelätä meitä ja lakkasivat tappamasta kansamme. Näin wichít näyttivät espanjankielisille voivansa myös vastata heidän tekoihinsa. Kerron näistä asioista, jotka tapahtuivat kauan sitten - myöhemmin wichít lakkasivat koettelemasta voimiansa espanjankielisiä vastaan, ja asiat alkoivatkin sujua paremmin heidän kanssaan.

KYSYMYKSIÄ TEKSTIIN

1. Lue Laureano Segovian tarina ja pohdi sen sanomaa yksin tai parin kanssa seuraavien kysymysten avulla:

- Ketkä tarinassa ovat vastakkain? Miksi? Mihin erimielisyydet johtivat?
- Miten tilanne ratkesi? Onko loppuratkaisu oikeudenmukainen?

**OLKOON JUMALAN
RAKKAUS JA MYÖTÄ-
TUNTO JA VOIMA
KANSSAMME.**

- Wichien käyttämä siunausrukous

PAPPINA

- Miten voi perustella alkuperäiskansojen oikeutta maahan, sen hyödyntämiseen ja vapaaseen liikkumiseen alueilla? Miten arvelet espanjalaisten perustelleen maa-alueiden valtaamista omiin nimiinsä? Pohdi alkuperäiskansojen ja 'criollojen', espanjalaisten valloittajien jälkeläisten suhtautumista omistamiseen. Mitä eroja havaitset? Mitä eroa on heidän suhtautumisessaan maahan ja ympäristöön?
  - Tekstin yhteydessä on piirros, joka esittää wichien näkemyksen heidän ja 'criollojen' välisestä tilanteesta. Tutki piirrosta. Mitä näet siinä?
  - Mitä Raamattu sanoo toisen omaisuuden tavoittelemisesta (käskyt 7, 9 ja 10)? Lue Raamatusta kohdat 2. Moos. 20:15,17 ja 5. Moos. 5:19,21. Pohdi, olisiko tilanteen kärjistyminen voitu estää ja miten?
  - Miten wichien elämä muuttui espanjalaisten maahan tulon jälkeen? Miksi? Onko muutos ollut hyväksi? Milloin muutos voi johtaa parempaan?
  - Lue uudestaan kaksi viimeistä kappaletta, jotka kertovat kostosta. Miksi wichit alkoivat vastata pahaan pahalla? Miten tilanne muuttui tämän jälkeen? Lue, mitä Jeesus sanoo vihamiesten rakastamisesta (Luuk. 6:27-35). Miten perustelet wicheille Jeesuksen sanat "Anna jokaiselle, joka sinulta pyytää, äläkä vaadi takaisin siltä, joka sinulta jotakin vie."
2. Tutki seuraavalla aukeamalla olevaa kuvaa Sademetsä palaa, joka esittää bolivialaisen tulkin Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta
- Kuva on ladattavissa myös kotisivuiltamme osoitteesta www.bible.fi/fi/seurakunnille/raamattusunnuntai.
- Miten kuva eroaa näkemistäsi ristiinnaulitun kuvista? Luettele tai kirjoita ylös eroavuudet.
  - Miten maalauksessa näkyvät alkuperäiskansojen kokemukset espanjalaisten tulosta maahan?
  - Mitä vastakohtia löydät kuvasta? Mikä kuvassa edustaa hyvyttä? Entä pahuutta? Miten ne ilmenevät?
  - Millaisia syy-seuraus -suhteita löydät? Kirjoita ne ylös.
  - Lopuksi keskustellaan kuvasta tehdyistä tulkinnoista ja havainnoista.
3. Tunnistatko vastaavia kiistatilanteita meillä Suomessa? Entä omalla kotiseudullasi? Mitä ne ovat? Miten ne eroavat tarinan kuvaamasta wichien ja 'criollojen' tilanteesta?
- Miksi erilaisuutta on joskus vaikea hyväksyä?
  - Mikä helpottaa eri kulttuuria edustavien hyväksymistä? Mikä voisi auttaa elämään rauhassa rinnakkain? (tavat, kieli, perinteet)

Enrique tienaa elantonsa ajamalla taksia, sillä seurakunta pystyy maksamaan hänelle vain pientä palkkaa. "Autosta on hyötyä myös seurakunnan ajoissa.", Enrique toteaa.

Olen tuntenut Herran koko ikäni.

ja

TAKSIKUSKINA

Tunnen suurta kiitollisuutta elämäni hyvistä asioista, ja siksi toimin pappina sekä Pipliaseuran vapaaehtoisena työntekijänä, kertoo bolivialainen Enrique Sulkany.

"Autosta on hyötyä myös seurakunnan ajoissa.", Enrique toteaa. Välillä hän hoitaa autollaan myös Pipliaseuran materiaalijakelua aymarankielisiin kouluihin El Alton alueella. "Opettajat ja perheet ovat tyytyväisiä Pipliaseuran kirjaasiin, koska niiden välityksellä lapset oppivat aymaran kieltä ja oikeita arvoja. Monet lapset ja nuoret osaavat puhua ainoastaan aymaraa. He oppivat lukemaan ja kirjoittamaan kirjasten avulla.

Lukutaito vasta aikuisena

Enrique Sulkany on kotoisin La Pazista ja asuu nyt viereisessä El Alton kaupungissa. Hänen isänsä oli ketšua ja äiti aymara. "Kouluni kävin kokonaisuudessaan espanjaksi. Kotona opin aymaran kielen äidiltäni, ja myös kirkossamme käytettiin aymaraa. Luku- ja kirjoitustaidon opettelini vasta aikuisena, ja vanhalla kirjoitustyyllillä. En osaa aymaran uutta aakkostoa, jota Pipliaseurankin kirjasissa käytetään."

"Perheeseeni kuuluvat vaimo ja kolme aikuista lasta. Pystyimme koulutamaan lapsemme hyviin ammatteihin. Vaimoni on opiskellut teologiaa ja hänkin työskentelee kirkossamme aikuisten opettajana. Häntä pyydetään usein vierailulle myös toisiin kirkkoihin: hän opettaa naisia erilaisista teemoista, kuten perheestä ja naisen tehtävistä seurakunnassa."

Kieli luo luottamuksen

"Kirkkomme on hyvin ulospäin suuntautunut ja toimii vireästi nuorten ja aikuisten parissa. Nuorisotyöhön saamme apua eräältä norjalaiselta lähetystyöntekijältä. La Pazin alueella aymaraa käytetään yleisesti kirkoissa. Äidinkielen käyttö synnyttää luottamuksellisen suhteen ihmisiin. Toisin käy vierasta kieltä käytettäessä, luottamus puuttuu."

"Aymararat arvostavat omaa kulttuuriaan. Vanhempien kunnioitus nuorten taholta kuuluu perustapoihin. Kunnioitus ilmenee jo kielestä, siitä, millaisia sanoja käytetään. Uskonnon merkitys on myös suuri. Aymaroilla on tietoisuus kaikkivaltiaasta Jumalasta. Aymarankielistä Raamattua lukevat ne, jotka osaavat lukea. Kaikki eivät osaa. Kaikilla pitäisi olla sekä oma Raamattu että lukutaito. Kuitenkin kirkot ovat tehneet paljon lukutaitotyötä. Vaikka materiaalista on ollut puutetta, kirkot ovat opettaneet lukutaitoa käytännössä. Omassa kirkossani käytämme jatkuvasti aymarankielistä Raamattua."

"Nykyisin aymararat arvostavat koulutusta. Aiemmin perheestä vain pojat kävivät koulun loppuun ja mahdollisesti opiskelivat lisääkin. Nykyisin myös tytöt saavat opiskella. Maaseudulta lähdetään kaupunkeihin El Altoon ja La Paziin oppimaan ammatteja, ja nuoret opiskelevat jopa kaksi ammattia."

"Olen ollut jo 30 vuotta mukana vapaaehtoisena työntekijänä Bolivian Pipliaseurassa levittämässä Jumalan sanaa. Jo isovanhempani olivat kristittyjä, samoin vanhempani. Olen mukana kiitollisuudesta. Matteuksen evankeliumin lopussa on käsky saarnata evankeliumia kaikille kansoille. Koen sen omaksi tehtäväkseni."

ME OPIimme

Wichien luku- ja kirjoitustaito tukee heidän kielensä säilymistä. Wichien kieli ilmentää heidän kulttuurinsa yhteisöllisyyttä. Kielen välityksellä ilmaistaan läheistä suhdetta luontoon ja ympäristöön, kuulumista yhteisöön ja suhdetta Jumalaan.

Pohjois-Argentiinan anglikaanikirkko on kouluttanut wichinkielisiä opettajia jo 2000-luvun alusta alkaen. Lukutaitotyö alkoi Santa Marían kylästä, mutta on levinnyt useisiin muihin kyläyhteisöihin Pilcomayo-joen varrella ja Tartagalin alueella.

Anglikaanikirkko ja Argentiinan Pipliaseura ovat tuottaneet oppimateriaalia, jota wichit itse ovat kirjoittaneet ja kuvittaneet. Lukutaitokirjaset ovat värikkäitä ja yksinkertaisia. Niiden kuvituksena toimivat wichilasten piirustukset. Lukutaitokirjasten teemat ovat: "Äidin töitä", "Isäni lähti kalaan", "Lasten puuhia", "Kotini ja perheeni" sekä "Minulle tutut eläimet". Lapset opettelevat näin lukemaan oman kulttuurinsa ja tavalliseen elämänympäristöönsä liittyvien asioiden kautta. Opetuksessa käytetään myös opetuskuvia kylien elämänpiiriin kuuluvista asioista.

Julkisten koulujen opetus tapahtuu espanjaksi. Argentiinan valtaväestön kulttuuri ja elämäntapa on hyvin erilainen kuin wichien perinteinen kyläkulttuuri. Tämän vuoksi lukutaidon oppiminen tapahtuu parhaiten koulutettujen wichiopettajien toimesta.

Opettajien järjestämällä kursseilla osallistujat saavat viiden lukutaitokirjasten sarjan ja kuvatauluja opetuskäyttöön kylissä. Nämä kaksikieliset opettajat toimivat alakouluissa tulkkaamassa espanjankielistä opetusta wichiksi ja opettavat äidinkieltä lapsille siellä, missä se sallitaan.

Opetusmetodi

Opetus aloitetaan yleiseltä tasolta esimerkiksi katsomalla kuvataulua metsästä. Oppilaat kertovat, mitä näkevät kuvassa. Seuraavaksi muodostetaan lauseita. Niistä tunnistetaan sanoja, kirjaimia ja äänneitä. Äänneiden opettelu on hyvin keskeistä lukemaan oppimisessa. Opettajat havainnollistavat äänneitä piirroksilla. Lapset oppivat sanoja tunnistessaan eri sanoissa toistuvat samanlaiset äänneet.

Joissakin wichikylissä vanhemmat ovat pyytäneet kirkolta

äidinkielistä luku- ja kirjoitustaidon opetusta lapsilleen julkisen koulujärjestelmän rinnalle. Tällaista koulutusta onkin järjestetty viikonloppuisin alakoululaisille. Myös aikuiset ovat saaneet osallistua opetukseen.

Eduardo Pérez pitää Santa Marían kylässä pientä epävirallista koulua kotinsa pihalla. Hän kutsuu "kouluunsa" sukulaisiaan sekä naapuruston lapsia. Liitutaulu, vihkot, kuvataulut, omat piirustukset sekä lukutaitokirjaset toimivat opetusvälineinä. Hän soveltaa omia ideoitaan opettajakursseilla opettajien metodien kanssa. Tällainen pienissä ryhmissä ja sukulaisten kesken tapahtuva oppimisen malli on osoittautunut hyvin onnistuneeksi.

Monissa wichivanhemmissä perinteisen kulttuurin murtuminen aiheuttaa syvää huolta. Televisio ja muu teknologia, kulutusyhteiskunta, julkisen koulujärjestelmän vieraat arvot, sekä alkoholi ja huumeet koskettavat yhä enemmän myös syrjäseutujen elämää. Kaksikieliset opettajat Bety Díaz kertoo, että lapset ovat muuttuneet paljon viime vuosien aikana. Lapset ovat hyvin levottomia ja heitä on yhä vaikeampi opettaa koulussa. Tämän vuoksi kirkolle kohdistuu vanhempien taholta yhä enemmän vetoa oikeiden arvojen opetuksesta ja lasten hengellisen kasvun tukemisesta. Pyhäkoululla on tässä työssä suuri haaste.

Wichinkielisen lukutaitotyön perusasioita

Lapset oppivat luku- ja kirjoitustaidon parhaiten äidinkiellään. Sen jälkeen heidän on helpompaa oppia koulukielenä oleva espanja. Lukutaitotyön lähtökohta on opiskelijien lasten ja aikuisten omista tiedoista. Lukutaidon opetuksessa käytetään neljää tasoa: äänneitä, kirjaimia, sanoja ja lauseita. Opetuksen täytyy kehittää kykyä ymmärtää ja tuottaa tekstiä.

Tarinoiden kerronta ja niiden tuottaminen tukee luku- ja kirjoitustaidon oppimista. Sanojen, lauseiden ja tekstien ymmärtämistä auttavat kuvat, esineet, pelit ja arkipäivän minnot. Lapsille on tärkeää oivaltaa se, että kirjoitettu sana edustaa puhuttua sanaa, ja että yksi kirjain edustaa yhtä äännettä.

TEKSTI SATU TOUKKARI

TARINOISTA

Chaguar-kaktuksen lehdistä tehty lanka on kuin aikajana, jolla jokainen askel muistuttaa esi-isiemme kulttuurista, kertoo wichí-opettaja Teresa Toribio.

La Puntanan alakoulussa Teresa opettaa lapsille kaktuskuidusta tehtyjen kassien valmistuksen. ”Opetan myös luonnontiedettä. Nimeään kasvit ja eläimet espanjalapset kertovat, mitkä kasvien nimet ovat wichiksi. Lapset pitävät tästä kovasti.

Lapset kokevat, etten ole niinkään opettaja, vaan yksi heistä.”, Teresa kertoo.

”Tunnen paljon wichí-tarinoita ja käytän

niitä opetuksessa. Lapset rakastavat kuunnella tarinoita, näin myös oma tyttäreni. Tarinoitten äärellä lapset rauhoittuvat. Kerrontatuokio on tärkeä yhdessäolon hetki. Eräs tarinahahmoistamme on Tokuah (wichín kielellä Thokwjwaj). Hän on vanha mies, joka pystyy muuntamaan itsensä eläin- tai ihmishahmoksi. Tokuah tekee kaikenlaisia hulluuksia myös pahojaan ja joutuu kärsimään tekosistaan.

Eräässä tarinassa kyläläiset laittoivat Tokuahin nukkumaan. Kun hän heräsi, hän tajusi kyläläisten jättäneen hänet yksin. Tokuah lähti etsimään missä kaikki muut olivat. Hän muutti itsensä vanhaksi koiraksi, ja löysi ihmiset. Nämä alkoivat lyödä koiraa kepeillä, kunnes joku keksi. ’Älkää lyökö koiraa niin kovasti, sillä se saattaa olla Tokuah.’ Ja silloin selvisi, että juuri näin olikin. Yleensä Tokuah-tarinat ovat hyvin pitkiä, mutta lapset pitävät niistä. Minun isoäitini oli hyvä kertoja, samoin on oma äitini Carmenkin. Myös tyttäreni kuuntelee mielellään isoäitinsä kerrontaa. Isäni kirjoitti joitakin tarinoita muistiin. Tarinat välittävät lapsille aina jonkin opetuksen. Tokuah-tarinoiden opetuksena on se, etteivät lapset tekisi samanlaisia tyhmyyksiä kuin Tokuah-hahmo.”

Wichí-kulttuurissa perheet ovat aina suurperheitä. Yhteisen perheeseen kuuluu keskimäärin 20 ihmistä: isovanhemmat, lapset ja lapsenlapset. Perinteisesti vanhemmat ovat opettaneet kulttuuriset tavat lapsilleen. Tytöt on valmistettu perheenäidin rooliin. Heille on opetettu käsitöitä sekä marjojen ja hedelmien keräämistä metsästä. Isät puolestaan ovat vieneet pojat metsästäämään ja kalastamaan, jotta nämä oppivat pitämään huolta tulevasta perheestään.

Nykyisin perinteet ovat murtumassa

Teresa asuu La Puntanan koululla yksin, mutta hänen varsinainen perheensä asuu Ingeniero Juárezin kaupungissa. Siellä asuu myös Teresan tytär Tarya, isoäidin ja lukuisten setien, tätien ja serkkujen muodostamassa suurperheessä. ”Joskus yritin pitää Taryaa luonani koululla. Hän vain itki, koska ikävöi niin kovasti isoäitiään. Hän jopa sairastui ikävästä, joten vein hänet takaisin kotiin. Toivon, että tyttäreni oppisi tuntemaan tarinamme. Haluan opettaa häntä tekemään savesta vesiastian sekä valmistamaan perinteisiä ruokiamme puiden hedelmistä.”

Kotona Ingeniero Juárezissa Teresan veljet ansaitsevat suurperheelle elantoa puusepän töillä. He valmistavat pöytiä ja tuoleja, joita myyvät. Yksi veljistä on lähetetty Tartagliin opiskelemaan. Suurperhettä kohtasi syvä suru vuosi sitten, kun Teresan isä, pappi ja raamatunkääntäjä Juan Toribio kuoli sairastettuaan vain lyhyen aikaa. Juan teki raamatunkäännöstyön ohella merkittävästi työtä wichínkielisen luku-aitomateriaalin hyväksi.

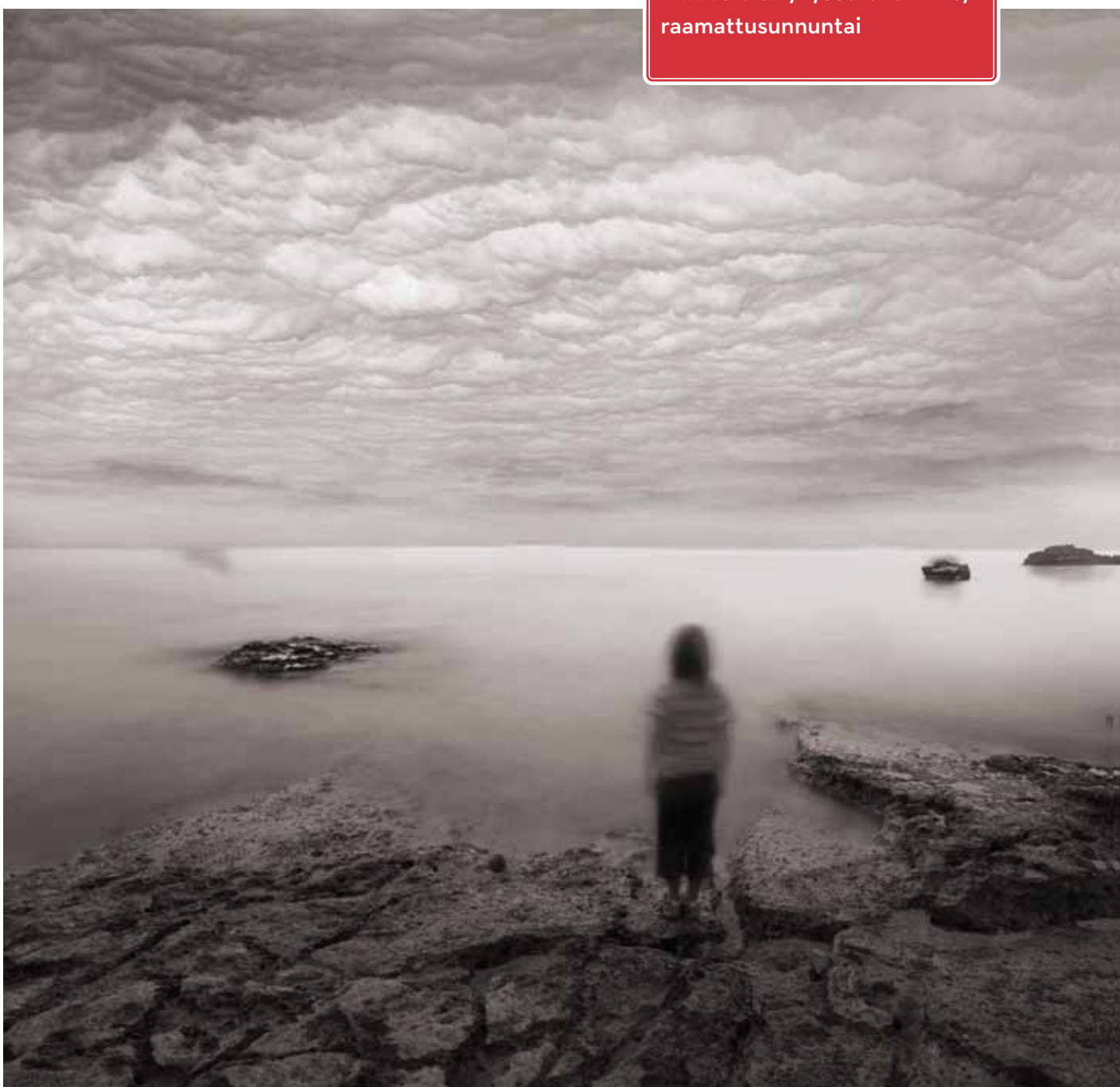
”Me opimme tarinoista.”, sanoo wichí-opettaja Teresa Toribio.

RAAMATTUTYÖSKENTELYT

Seuraavissa työskentelyissä perehdytään kolmeen, tuttuun Raamatun kertomukseen ja pohditaan niiden sanomaa. Wichien kertomusperinteen tavoin sijoitetaan tarinoiden tapahtumat meidän aikaamme ja mietitään, miten ne puhuttelevat nykyihmistä. Työskentelyjen tarkoituksena on etsiä näiden kertomusten kautta evankeliumin merkitystä nykyaikana omassa elämässämme.

TYÖSKENTELEIHIIN LIITTYVÄT KUVAT
VOI LADATA KOTISIVUILTAMME
[www.bible.fi/fi/seurakunnille/
raamattusunnuntai](http://www.bible.fi/fi/seurakunnille/raamattusunnuntai)

RAAMATTUTYÖSKENTELY LASTEN JA VARHAISNUORTEN KANSSA

Jeesus tyynnyttää myrskyn (Mark. 4:35-41)

Markuksen evankeliumissa kerrotaan, kuinka Jeesus lähti opetuslastensa kanssa ylittämään Gennesaretinjärveä pienellä kalastajaveneellä. Oli jo myöhä ja Jeesus oli väsynyt. Niinpä hän nukahti istuessaan veneen perässä eikä huomannut, että järvellä nousi myrsky.

Opetuslapset säikähtivät, kun korkeat aallot alkoivat lyödä veneen laitoja vasten. Pelloissaan he herättivät Jeesuksen ja pyysivät häntä auttamaan, etteivät he kaikki hukkuisi. Herättyään Jeesus tyynnytti tuulen, jolloin myrsky asettui heti ja aallokko tyyntyi. Tämän jälkeen Jeesus nuhteli opetuslapsiaan, jotka ihmettelivät, kuka Jeesus oikein oli, kun tuuli ja aallokkin tottelivat häntä.

Ohjeita työskentelyyn

1. LUETAAN MARKUKSEN EVANKELIUMIN kertomus (Mark. 4:35-41) ääneen.

Pohditaan ryhmän kanssa sen jälkeen pelkoa esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla:

Jeesuksen aikana vene oli tavallinen kulkuväline, jolla päästiin Gennesaretinjärven toiselle rannalle. Miten kertomuksen opetuslapsista veneessä voi sijoittaa meille tuttuun ympäristöön? Millä kulkuvälineillä me nykyisin liikumme? Ovatko ne herkkiä myrskylle?

Mitä vaaroja niihin voi liittyä? Miten vaaratilanteita liikenteessä voi ehkäistä? Kuvittele itsesi veneessä, joka joutuu myrskyyn.

Miltä sinusta tuntuu silloin? Miten myrskyssä kannattaisi toimia?

Millaisissa tilanteissa olet itse ollut peloissasi? Mikä silloin on auttanut sinua?

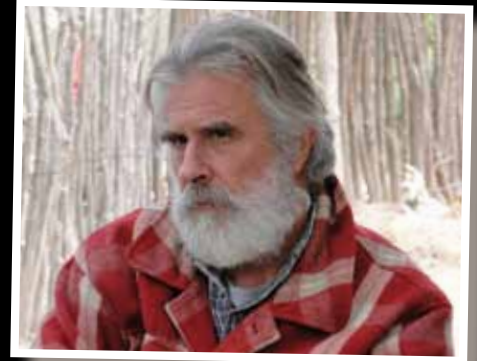
2. TUTKITAAN YHDESSÄ RYHMÄN KANSSA oheista kuvaa lapsesta rannalla myrskyn noustessa :

- Lapset saavat kertoa, mitä he näkevät kuvassa? Millaisia tunteita kuva herättää? Mitä kuvan lapsi mahtaa ajatella?
- Mistä lapsi on tullut rannalle? Miksi? Kuvitellaan, mitä ennen kuvan ottamista on tapahtunut.
- Laaditaan tarina siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu. Jokainen saa kertoa oman tarinan tapahtumien etenemisestä. Tarinat kerrotaan toisille tai kirjoitetaan paperille. Tarinan voi myös kuvittaa tai piirtää siitä sarjakuvan.
- Voidaan laatia yhdessä kertomus, jossa kuvan lapsi on päähenkilönä. Jokainen lisää kertomukseen vuorotellen yhden lauseen jatkaen siitä, mihin edellinen kertoja on lopettanut.
- Keksitään yhdessä uusi tarina, jossa kuvan lapsi esiintyy Markuksen evankeliumin kertomuksessa siitä, miten Jeesus tyynnyttää myrskyn. Mikä on lapsen rooli kertomuksessa?
- Raamattu lupaa, että Jumala pitää meistä huolta eikä meidän siten tarvitse pelätä. Luetaan Matteuksen evankeliumista kohta Jumalan huolenpito (Matt. 6:25-34). Miten Jumalan huolenpito ilmenee? Mikä on suojelusenkelien tehtävä? Lapset voivat kertoa, missä tilanteissa suojelusenkelit ovat heistä huolehtineet.

3. LAULETAAN LOPUKSI VIRSI Jumalan kämmenellä (VK 499).

Lhämtes tä Matchehen

LHÄMTES TÄ MATCHEHEN - OIKEAT SANAT

Wichien kulttuurille on tyypillistä muiden alkuperäiskansojen tapaan siirtää opetus ja ympäröivän maailman ymmärtäminen suullisesti seuraavalle polvelle. Kertomuskulttuuri näkyy myös wichien tavassa lukea Raamattua.

Raamattua luetaan ääneen niin seurakunnassa kuin kodeissakin. Ihmiset painavat raamatunkertomuksia muistiinsa. Monet pystyvät muistamaan pitkiä lukuja Raamatusta, vaikka eivät osaisi lukea. He ovat kuulleet, kun joku on lukenut Raamattua ääneen.

Wicheille Raamattu on Jumalan sanaa. Raamatun wichinkielinen nimi Lhämtes tä Matchehen tarkoittaa Oikeat Sanat. Seurakunnassa raamatunkertomuksien opetus opitaan eläytymällä niihin. Seurakunnan kokouksessa pappi kertoo esimerkiksi Abrahamin elämästä kuin Abraham olisi ollut yksi heistä. Pappi saattaa jopa lisätä Abrahamin tarinaan yksityiskohtia, aivan kuin olisi itse tuntenut Abrahamin ja seurannut läheltä tämän elämää.

”Usein hämmästyin, miten nopeasti ihmiset ymmärtävät raamatunkertomusten ytimen. Kerronta on heille omin tapa oppia ja soveltaa Raamatun sanaa käytäntöön”, totesi Santa Marian wichí-kylässä asuva **Cristobal Wallis**. Hän työskentelee vaimonsa **Helenan** kanssa anglikaanikirkon wichinkielisessä lukutaitohankkeessa.

TEKSTI SATU TOUKKARI

RAAMATTUTYÖSKENTELY NUORTEN KANSSA

Paholainen kiusaa Jeesusta (Luuk. 4:1-13)

Ohjeita työskentelyyn

1. Tutkitaan oheista wichi-kansan kuvaa, joka esittää puuta. Käydään läpi seuraavin kysymysten avulla ajatuksia, joita kuva herättää:

Mitä kuva esittää?

Millaisia tunteita se herättää?

Mitkä kaksi erilaista maailmaa kuvassa näet? Ketä niissä asuu?

Mitä luulet wichien haluavan sanoa kuvan avulla?

Lue kertomus ”Maassamme oli asiat hyvin,

kunnes espanjankieliset valkoiset tulivat”

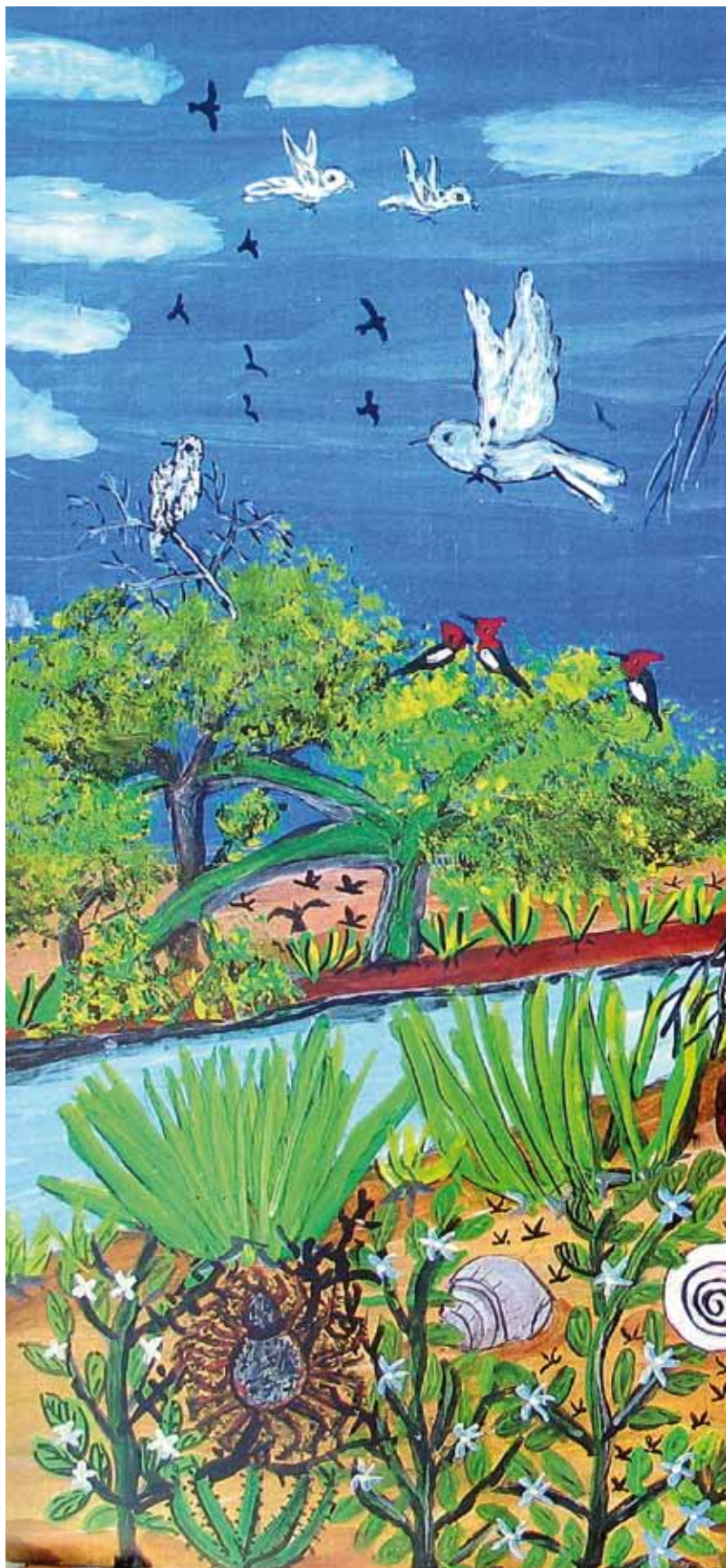
sivulla 10. Tulkitse kuvaa kertomuksen valossa.

2. Luetaan Luukkaan evankeliumin kertomus siitä, kuinka paholainen kiusaa Jeesusta ääneen (Luuk. 4:1-13). Jokainen vuorollaan lukee yhden lauseen tai vaihtoehtoisesti kukin lukee tekstin itsekseen.

3. MUODOSTETAAN SEN JÄLKEEN PARIT tai jakaudutaan pieniin ryhmiin, joissa pohditaan seuraavia kysymyksiä:

- Miten saman kertomuksen voi sijoittaa meidän aikaamme? Muuta tarina nykyaikaan sijoittamalla esimerkiksi itsesi Jeesuksen paikalle. Millaisissa tilanteissa kohtaat houkutusia?
- Millaiset kiusaukset voivat houkuttaa koulussa? Entä harrastuksissa tai kaveripiirissä? Mitkä asiat auttavat sinua vastustamaan kiusauksia ja kieltäytymään houkutuksista?
- Miten suhtaudut ystävääsi, joka tarjoaa sinulle maksua, jos autat häntä lunttaamaan kokeessa? Entä ystävään, joka houkuttelee sinua varastamaan kanssaan polkupyörän, koska ei jaksakaan kävellä. Tai joka vakuuttaa sinulle, että on oikein matkustaa julkisissa kulkuvälineissä ilman lippua, kunhan ei jää kiinni?
- Mieti, mitä haluaisit sanoa ystävällesi, joka toimii edellä kuvatulla tavalla? Kertaa Kymmenen käskyä katekismuksesta tai Raamatusta (2 Moos. 20:2-17 tai 5 Moos. 5:6-21).
  - Mitä käskyä ystäväsi on vaarassa rikkoa?
  - Mikä on kymmenen käskyn merkitys nykyisin?
  - Mitä muita sääntöjä meidän tulee noudattaa?
  - Mitä tarvitset, että pystyt voittamaan kiusaukset?

4. LOPUKSI KESKUSTELLAAN YHDESSÄ pienryhmissä löydetyistä vastauksista ja oivalluksista. Kerätään ja kirjoitetaan ylös kaikki asiat, joiden avulla kiusaukset voidaan voittaa.

RAAMATTUTYÖSKENTELY

AIKUISTEN KANSSA

Pienen pojan eväät (Joh. 6:1-15)

Johanneksen evankeliumin kertomuksessa ruokkimis-ihmeestä Jeesus ruokkii viisituhatta miestä pienen pojan eväillä - viidellä leivällä ja kahdella kalalla. Jeesuksen siunattua pojan vaatimattomat eväät niistä riitti syötävää kaikille ja jäi vielä ylikin.

Ohjeita työskentelyyn

1. TUTKI OHEISTA WICHÍ-KANSAN kuvaa yksin, parin kanssa tai pienissä ryhmissä.
  - Mitä kuva esittää?
  - Mitä kuva kertoo wichien suhtautumisesta maahan ja luontoon?
  - Mitä arvelet kuvan perusteella, onko wichien ja meidän suomalaisten suhtautumisessa luontoon eroja? Millaisia ne mahtavat olla?
2. LUE RAAMATUN KERTOMUS ruokkimisihmeestä (Joh. 6:1-15). Mieti parin kanssa tai pienessä ryhmässä seuraavia kysymyksiä:
  - Kerro sama kertomus johonkin sinulle tuttuun tilanteeseen tai ympäristöön sijoitettuna. Mikä meidän ajassamme voisi vastata leipiä ja kaloja? Millaisissa tilanteissa yksi voi auttaa montaa muuta?
  - Poika lahjoitti omat evänsä yhteiseksi hyväksi. Mitä sinä voisit lahjoittaa omastasi?
    - aikaasi
    - rahaa
    - työpanoksesi esim. vapaaehtoistyössä
    - tarpeettomia tai pieneksi jääneitä tavaroita...
  - Ketä voisit näin auttaa? Miten voidaan varmistaa, että apu menee perille?
  - Miten yhden ihmisen apu tai lahjoitus voidaan saada riittämään isollekin joukolle?
  - Onko tehokkuus aina hyvästä? Missä asioissa on järkevää tavoitella parasta mahdollista tulosta? Entä milloin ei kannata pyrkiä parhaaseen mahdolliseen tulokseen?
3. KÄYDÄÄN LOPUKSI YHDESSÄ LÄPI parityöskentelyn tulokset.

PIPLIASEUROJEN TOIMINTA BOLIVIASSA JA ARGENTIINASSA

BOLIVIAN PIPLIASEURA

- vuonna 1827 aloitettiin organisoitu raamattutyö
- vuonna 1974 Bolivian Pipliaseura perustettiin
- vuonna 1987 Bolivian Pipliaseura hyväksyttiin Yhtyneiden Raamattuseurojen jäseneksi

BOLIVIAN PIPLIASEURAN PÄÄTOIMISTO sijaitsee Cochabambassa, mutta seuralla on toimipisteet ja raamattumyymälät myös La Pazissa, El Altossa, Santa Cruzissa ja Potosissa.

Raamatunkäännöstyö

BOLIVIASSA PUHUTAAN espanjan lisäksi 38 alkuperäiskieltä, joista kolmelle kielelle, aymaralle, ketšullea ja guaranille, on valmistunut koko Raamattu.

UUSI TESTAMENTTI on käännetty lisäksi kahdeksalle alkuperäiskielelle (guarayo, chiquitano, ignaciano, 'weenhayek, ayoreo, chipaya, pohjois- ja keski-ketšua). Lasten raamatukirjasia on käännetty yli 30 kielelle ja dramatisoituja raamattuuäänitteitä 19 kielelle.

VARSINKIN MAASEUDULLA LUKUTAIDOTTOMUUS on yleistä, joten useisiin käännöshankkeisiin on liittynyt sanakirjojen ja muun lukutaitomateriaalin tuottaminen. Materiaalia on tehty aikuisten lukutaitoryhmille sekä lastenmateriaalia jaettavaksi kouluissa.

Muu toiminta

AJANKOHTAISISTA RAAMATTUTYÖN HANKKEISTA keskeisimmät ovat äidinkielen lukutaito- ja raamattumateriaalin tuottaminen kouluille, raamattuuäänitteet eri kielillä ja keski-ketšua-kielisen Uuden testamentin tarkistuskäännös. Pipliaseura tuottaa lisäksi raamattumateriaaleja katolisen kirkon ja protestanttisten kirkkojen sekä kristillisten järjestöjen kanssa toteutettaviin yhteistyöhankkeisiin. Näitä ovat esimerkiksi naisiin kohdistuvan perheväkivallan ehkäisy, avioliittotyö sekä työ syrjäytyneiden lasten ja nuorten parissa.

Lisätietoja: www.sociedadbiblicaboliviana.web.bo

ARGENTIINAN PIPLIASEURA

- vuonna 1825 John Armstrong Britannian Pipliaseurasta saapui Argentiinaan ja aloitti organisoidun raamattutyön
- vuonna 1966 Argentiinan Pipliaseura perustettiin ja hyväksyttiin Yhtyneiden Raamattuseurojen jäseneksi

ARGENTIINAN PIPLIASEURAN PÄÄTOIMISTO sijaitsee Buenos Airesissa. Alueeurojen toimistot sijoittuvat eri puolille maata: Córdobaan, Rosarioon, Bahía Blancaan ja Mar del Plataan. Myös Pohjois-Argentiinan alueella toimii alueseura, mutta ilman toimipistettä.

Raamatunkäännöstyö

ARGENTIINASSA PUHUTAAN virallisena kielenä espanjaa. Aikoinaan Euroopan eri maista muuttaneen pääväestön rinnalla elää noin 16 eri alkuperäiskansaa. Vuonna 2002 Raamattu valmistui wichí-kielelle ensimmäisenä ja toistaiseksi ainoana alkuperäiskielisenä koko Raamatun käännöksenä.

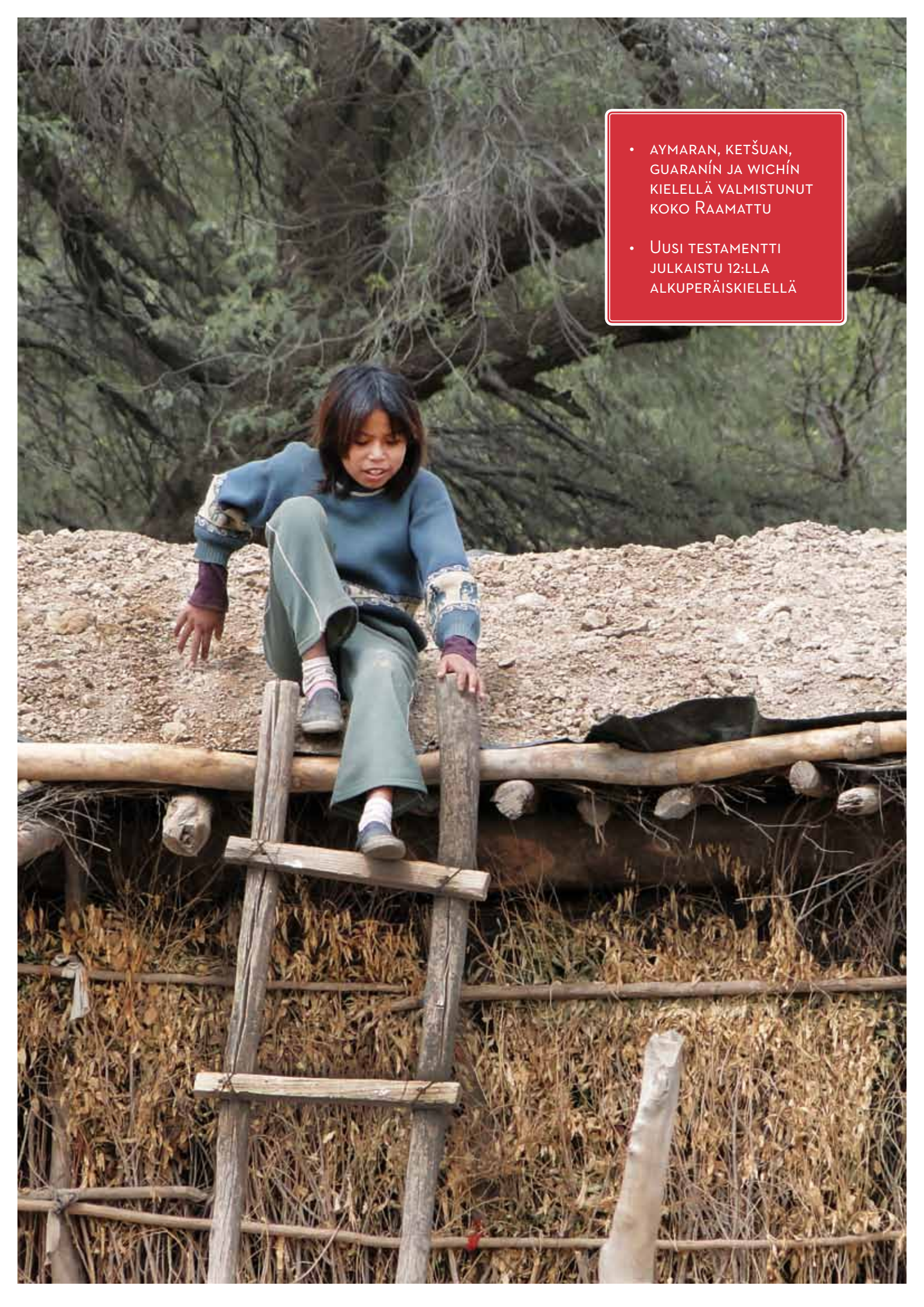
UUSI TESTAMENTTI on julkaistu mocovin, pílagan, choroten sekä etelä- ja länsi-toban kielillä. Lisäksi Santiago de Esteron alueella puhutulla ketšuan kielellä on julkaistu Jeesuksen elämä -kirjanen. Etelä-toban kielellä on valmistumassa Uuden testamentin tarkistuskäännös. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa etelä-tobaksi valmistuisi myös koko Raamattu. Pílagan kielelle on äänitetty osa Uudesta testamentista.

Muu toiminta

PIPLIASEURA TEKEE LAAJASTI YHTEISTYÖTÄ eri kirkkokuntien ja kristillisten järjestöjen kanssa. Argentiinan Pipliaseura tuottaa materiaaleja esimerkiksi raamattukoulutukseen, Raamatun opiskeluun ja tutkimukseen, kirkkojen tavoittavaan työhön sekä erityishankkeisiin syrjäytyneiden lasten ja nuorten parissa, vankiloissa ja sairaaloissa.

PIPLIASEURA ON MUKANA alkuperäiskielille käynnissä olevissa lukutaito-, radiotyö- ja raamattuuäinityshankkeissa. Paikoitellen hankkeisiin liittyy myös diakonisen avun antamista raamattukirjasten ohella.

Lisätietoja: www.sba.org.ar

-
- A woman with dark hair, wearing a blue sweater and green pants, is sitting on a wooden ladder that leads up to a thatched roof of a traditional building. The roof is made of mud and straw. The background shows a dense forest of trees. The woman is looking down and appears to be climbing or descending the ladder.
- AYMARAN, KETŠUAN, GUARANÍN JA WICHÍN KIELELLÄ VALMISTUNUT KOKO RAAMATTU
  - UUSI TESTAMENTTI JULKAISTU 12:LLA ALKUPERÄISKIELELLÄ

LUKUTAITOTYÖ KESKI-AFRIKAN TASAVALLASSA

Keski-Afrikan tasavallan Pipliaseura aloitti lukutaitokoulutuksen naisille vuonna 2008. Uudistettu sangonkielinen raamatunkäännös valmistui vuonna 2009.

Monet kirkot ovat pyytäneet Keski-Afrikan tasavallan Pipliaseuralta lukutaito-opetusta. Naisten lukutaidottomuus on konfliktien repimässä maassa huomattavaa.

Koulutus on suunnattu yli 15-vuotiaille, ja lukutaidon lisäksi kurssiohjelmaan kuuluu perustietoa terveydenhoidosta. Osa naisista ei ole käynyt lapsena koulua lainkaan, osa on joutunut keskeyttämään sen jo varhaisessa vaiheessa eri syistä.

Kurssien materiaalit ja sisältö on suunniteltu yhdessä SIL:n kanssa (Summer Institute of Languages), jolla on

vankka kokemus käännös- ja lukutaitotyöstä. Opetus järjestetään mukana olevien kirkkojen ja seurakuntien tiloissa, ja maakunnissa sijaitsevat seurakunnat myös järjestävät kouluttajalle asunnon kurssien ajaksi. Lukutaito-opetusta antavat Keski-Afrikan Pipliaseuran kouluttamat ohjaajat, jotka saavat korvauksen työstään.

Kursseille on osallistunut jo satoja naisia. Lukutaito kehentaa naisen ja hänen perheensä asemaa monin tavoin. Kun nainen oppii lukemaan, hänen itsetuntonsa kasvaa. Lukutaitoinen voi osallistua kokonaisvaltaisesti yhteisönsä toimintaan ja tulla valituksi erilaisiin luottamustehtäviin. Hän pystyy huolehtimaan paremmin omasta ja perheensä hyvinvoinnista. Monille kursseille osallistuvilla naisilla on tärkeää, että he voivat lukea Raamattua itse ja siten tutustua paremmin Raamattuun ja sen sanomaan.

Argentiina

- 41 milj. asukasta (maailman 33. väkirikkain maa)
- pinta-ala 2 766 890 km (sijalla 8)
- pääkaupunki Buenos Aires
- odotettavissa oleva elinikä:
73 v/miehet ja 80 v/naiset
- lukutaito-% 97,2
- 92% katolilaisia, 2% protestantteja, 1% juutalaisia,
5% muita
- valkoihoiset (espanjalaisia ja italialaisia) 97%
mestitsit ja alkuperäiskansat yhteensä 3%
(700.000 asukasta)
- itsenäistyi v. 1810 Espanjasta
- tasavalta, presidentti Cristina Fernandez Kirchner

Bolivia

- 9,9 milj. asukasta (maailman 85. väkirikkain maa)
- pinta-ala 1 098 580 km (sijalla 27)
- pääkaupunki La Paz
- odotettavissa oleva elinikä :
64 v/miehet ja 70 v/naiset
- lukutaito-% 86,7
- katolilaiset 95%
- protestantit (evangeliset ja metodistit) 5%
- Quechuat 30%, mestitsit 30%, Aymarat 25%,
valkoihoiset 15%
- itsenäistyi v. 1825 Espanjasta
- tasavalta
- presidentti Evo Morales (2006-) on ensimmäinen
alkuperäisväestöä edustava presidentti

Keski-Afrikan tasavalta

- 4,8 miljoonaa asukasta
- pinta-ala: 623 000 km (sijalla 44)
- pääkaupunki Bangui
- odotettavissa oleva elinikä 50 vuotta
- lukutaito-% 65 (miehet)/ 34 (naiset)
- 50 % kristittyjä, 35 % kansanuskontojen
kannattajia, 15 % muslimeja
- viralliset kielet: ranska ja sango
- sangoa puhuu noin 4 miljoonaa henkeä
- hiv-tilanne: 6,3 % väestöstä tartunnan kantajia
- peruskoulutus: miehet käyvät koulua
keskimäärin 8 ja naiset 5 vuotta

SUOMEN PIPLIASEURA

Suomen vanhin kristillinen yhdistys

SUOMEN PIPLIASEURA SYNTYI LEVITTÄMÄÄN RAAMATTUA Suomessa. Seura perustettiin vuonna 1812 skotlantilaisen John Patersonin aloitteesta. Hän innosti niin luterilaisen arkkipiispan kuin tsaarinkin.

SUOMEN PIPLIASEURA TOIMII EKUMENISELLA pohjalla. Se on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuttama lähetysjärjestö. Suomen Pipliaseuran jäsenenä on luterilaisia seurakuntia, Suomen ortodoksinen kirkko ja Suomen vapaakristillinen neuvosto. Lisäksi seuran jäsenenä on 15 alueellista pipliaseuraa ja luterilaisia seurakuntia.

SUOMEN PIPLIASEURAN TYÖ ON EDISTÄÄ Raamatun levittämistä, kääntämistä ja käyttöä Suomessa ja kaikkialla maailmassa.

TAVOITTEENAMME ON RAAMATUN SANAN LEVITTÄMINEN

- kielellä, jota sydän ymmärtää
- hinnalla, johon ostajalla on varaa
- muodossa, joka vastaa vastaanottajan tarpeita

SUOMEN PIPLIASEURAN PAINOPISTEET

- Afrikan Laupias samarialainen hiv/aids-hanke
- Lähi-Idän raamattutyö
- Raamattu Suomen Suvulle -hanke
- Kiinan raamattutyö
- Etelä-Amerikan ja Meksikon alkuperäiskielet

IHMISENÄ ARVOKAS+

